

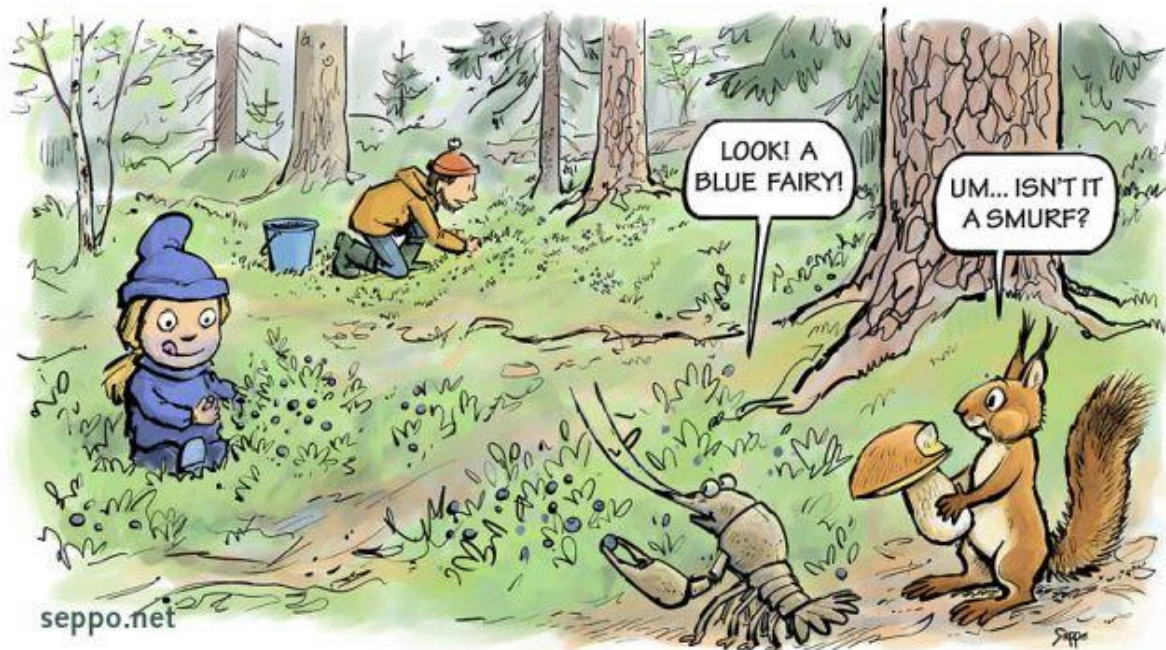
Sabiedrības pieprasījums pēc ekosistēmu pakalpojumiem dabā

10 gadu salīdzinājums

Dr. silv. Līga Liepa,

Latvijas Biozinātņu un Tehnoloģiju universitātes

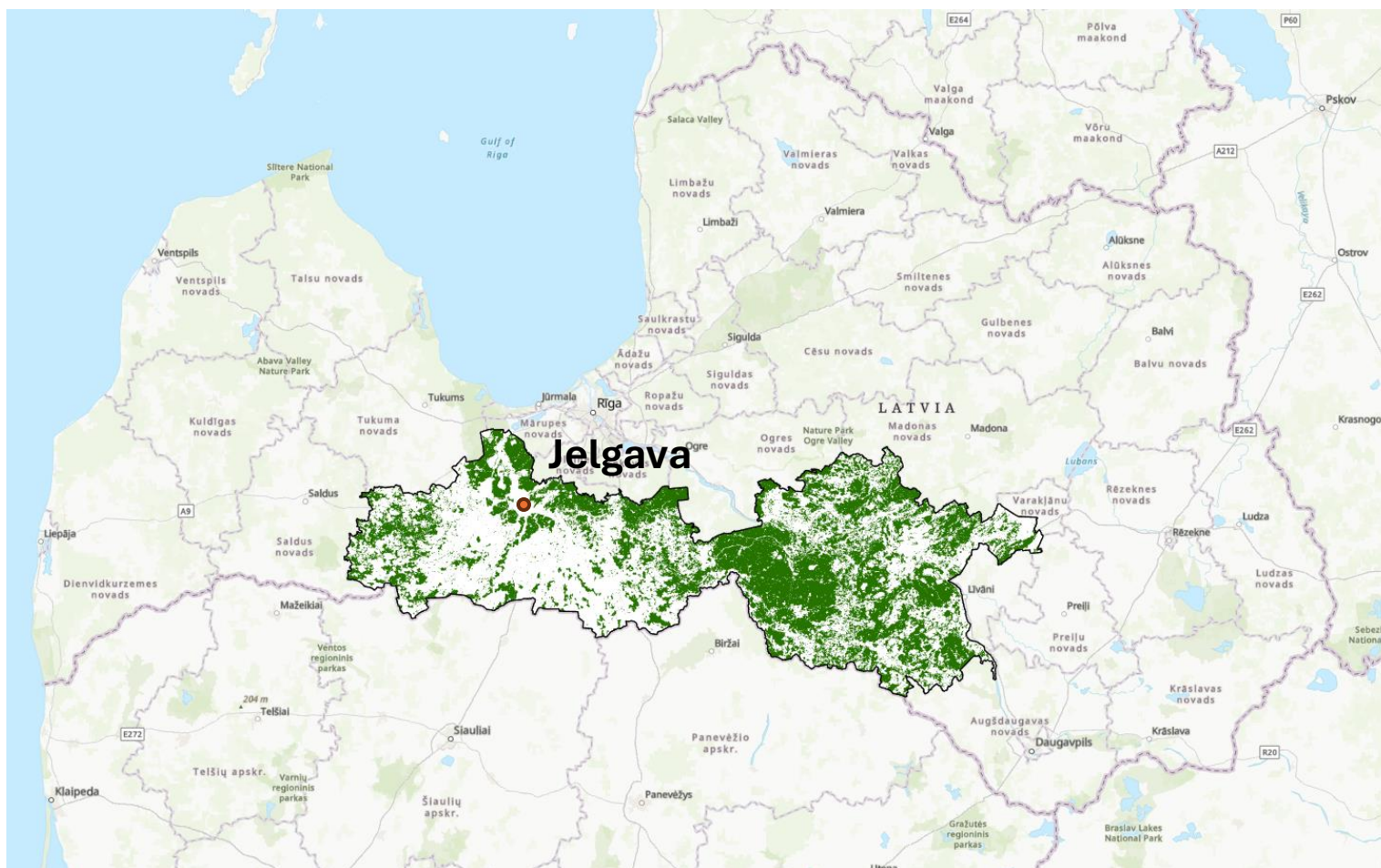
Meža un vides zinātņu fakultātes Mežsaimniecības institūta asociētā profesore

Konteksts

- Meža ekosistēmas sniedz plašu labumu un ieguvumu klāstu cilvēku izdzīvošanai un labsajūtai. Ekosistēmu pakalpojumu (EP) paradigma ir fundamentāla sociāli-ekoloģiskajos pētījumos. EP apgādei svarīgu teritoriju identificēšana un kartēšana meža ainavās ir ļoti svarīga visaptverošam telpiskās plānošanas procesam, kas ņem vērā vietējo iedzīvotāju vajadzības un vēlmes (*bottom-up pieeja*). Tas atšķiras no plānošanas pieejām, kas ir koncentrējušās uz EP apgādes kartēšanu un novērtēšanu, bet ignorējušas EP pieprasījumu (*top-down pieejas*).
- Šī pētījuma mērķis bija identificēt un novērtēt līdzsvaru starp meža ekosistēmu pakalpojumu apgādi un pieprasījumu Zemgales plānošanas reģionā.

Zemgales plānošanas reģions

Metodika

Ģeotelpisko datu analīze EP apgādes kartēšanai (2015, 2020, 2025);

- Datu atlasīšana (MVR dati, papildus dati);
- Telpiskā analīze (1×1 km tīkls);
- Ģeostatistiskā analīze (HotSpot analīze/Getis Ord GI*)

Strukturētās intervijas (2015, 2020, 2025) sastāvēja no trim daļām:

- Vispārīgi jautājumi (demogrāfiskais profils);
- Ekosistēmu pakalpojumu preferences (vispārīgi);
- Ekosistēmu pakalpojumu preferences (konkrētai ainavai).

Klātienes intervijas un SurveyMonkey programmatūra.

Intervijās tika demonstrētas "mikroainavu" fotogrāfijas.

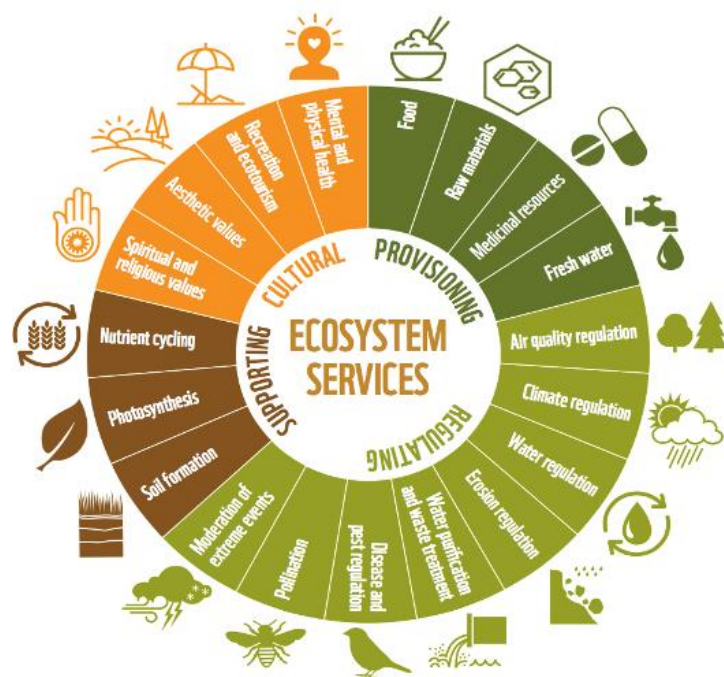
Respondentu skaits Zemgalē - 400 (2015. g.), 280 (2020. g.) un 366 (2025. g.).

Definētās mikroainavas

- Priežu mežs
- Platlapju mežs
- Lapkoku mežs
- Jaukts lapkoku mežs
- Kailcirte ar ekoloģiskajiem kokiem
- Meža ceļš
- Bērzu jaunaudze
- Egļu jaunaudze
- Kratsmalu meži
- Aizaugusi LIZ (bērzs)
- Aizaugusi LIZ (baltalksnis)
- Purvi

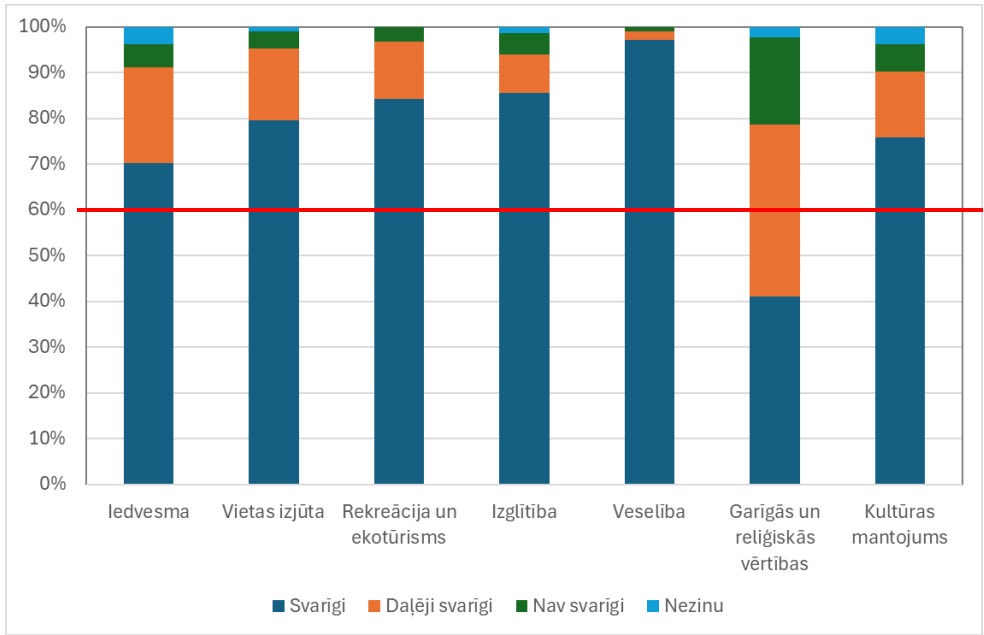
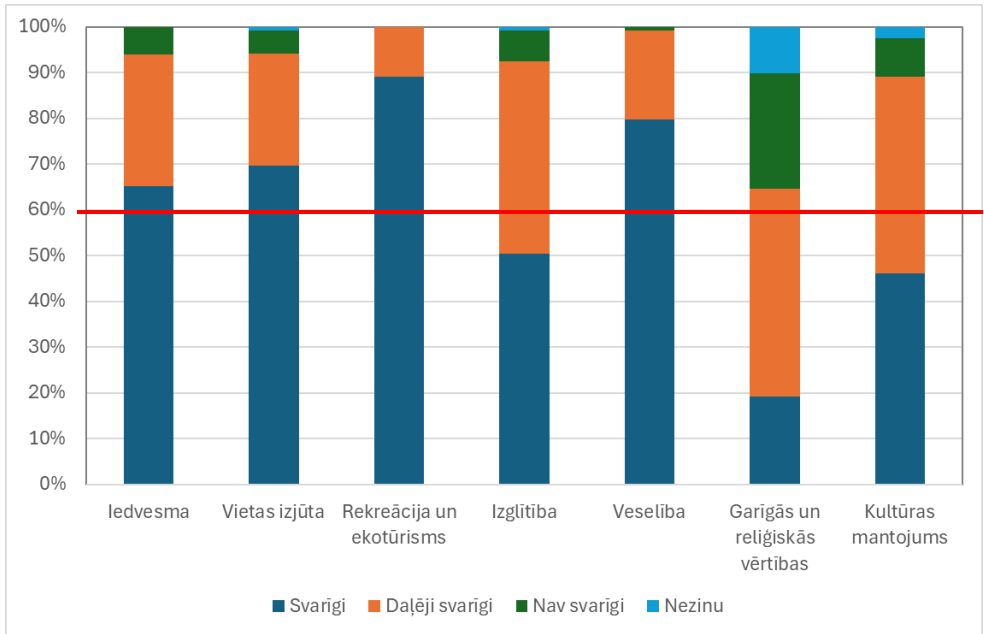
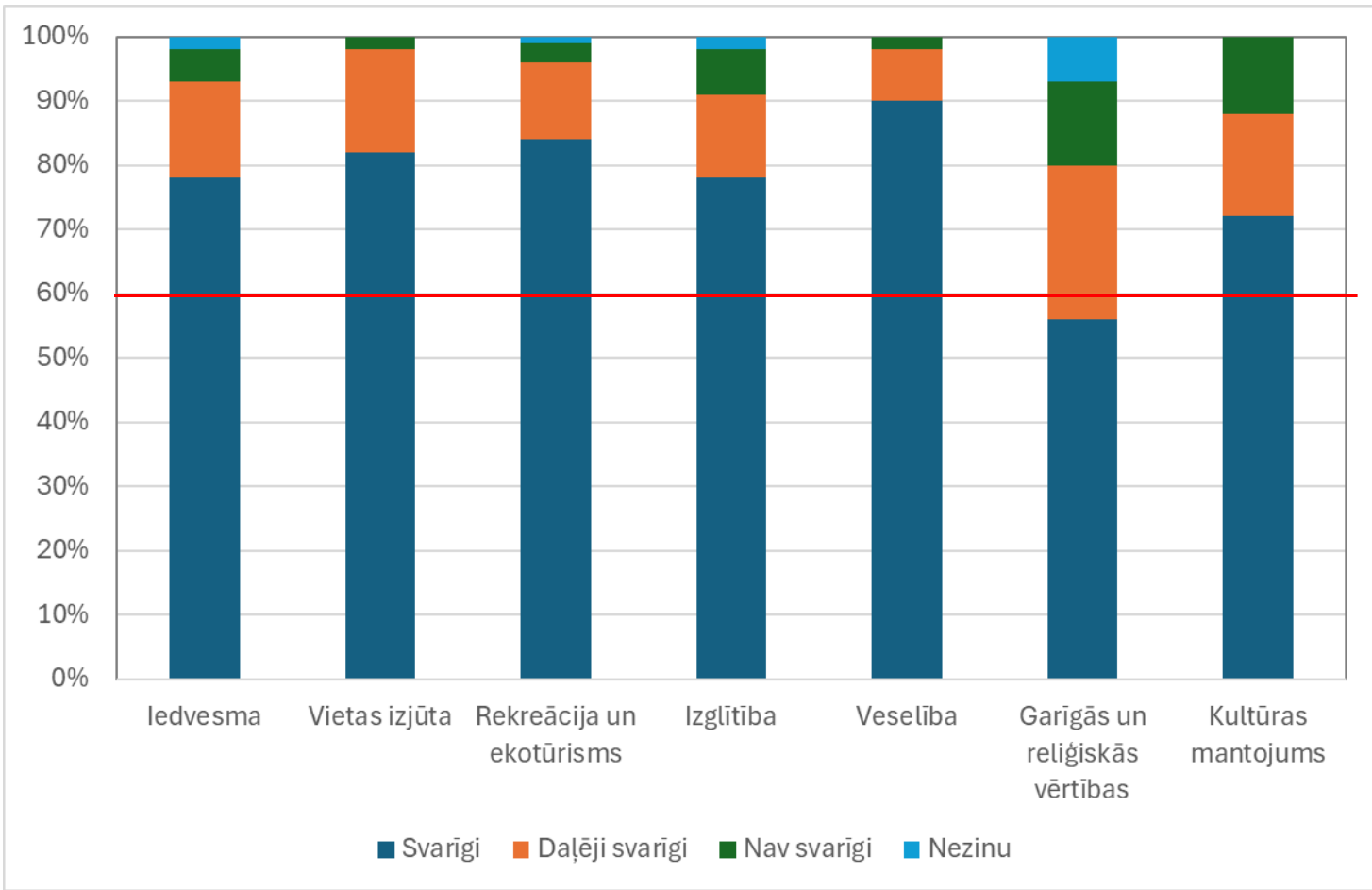
Definētie ekosistēmu pakalpojumi

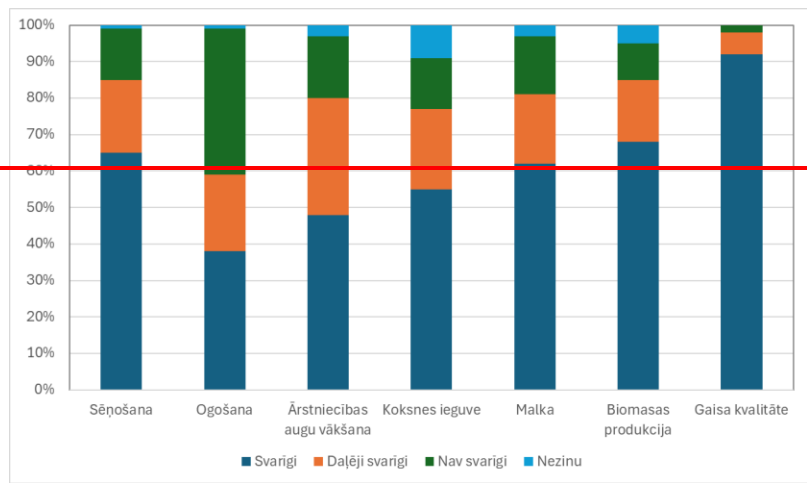

Source: WWF Living Planet Report 2016

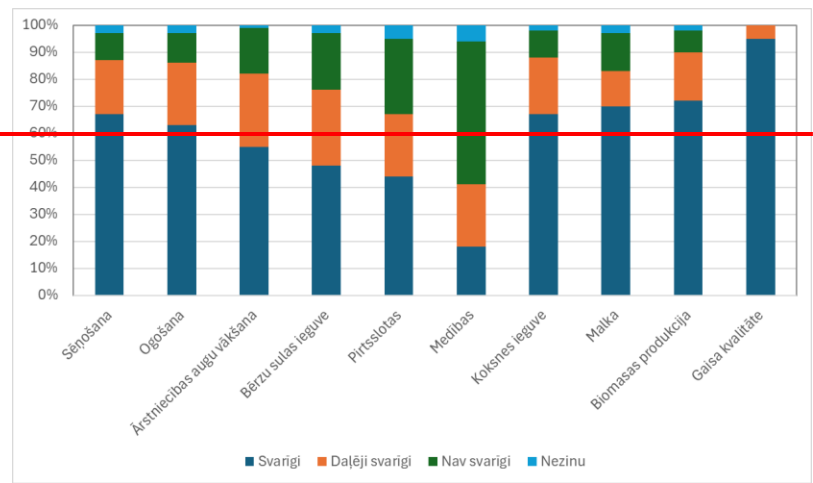
- Iedvesma
- Vietas sajūta
- Atpūta
- Izglītība un zināšanas
- Veselība
- Garīgās un reliģiskās vērtības
- Kultūras mantojums
- Dabas tradīcijas
- Skriešana
- Riteņbraukšana
- Pārgājieni
- Pastaigas
- Jāšana
- Pastaigas ar suni
- Fotografēšana
- Putnu vērošana
- Braukšana ar motociklu
- Meditācija
- Tikšanās ar draugiem un radiem
- Izklaide
- Nakšņošana dabā
- Jaunu zināšanu apguve
- Neskarta dabas ainava
- Patīkamas sajūtas
- Sēņošana
- Ogošana
- Ārstniecības augu vākšana
- Kokmateriālu ieguve
- Pārtikas ieguve
- Svaigs gaiss
- Pastaigu takas
- Izveidota infrastruktūra
- Bērnības atmiņas
- Dabas skaņu klātbūtne
- Klusums
- Vasaras vainagu pīšana
- Riekstošana
- Bērzu sulu tecināšana
- Pirtsslota
- Dzīvotnes sugām
- Sugas

Rezultāti

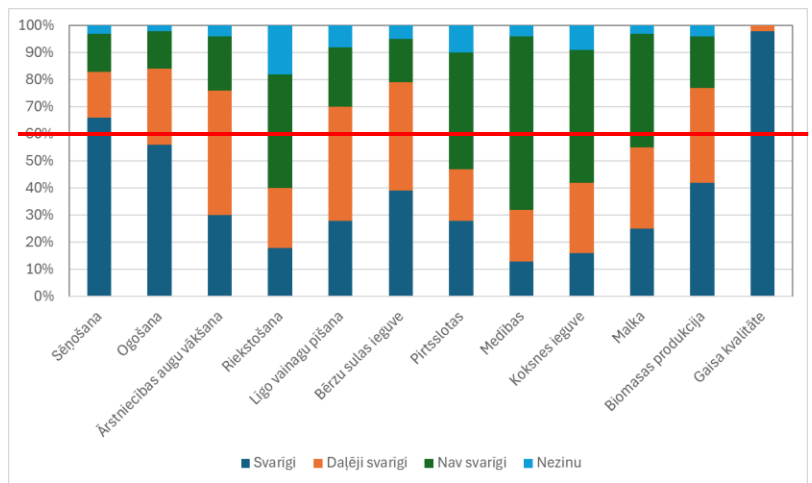

2015

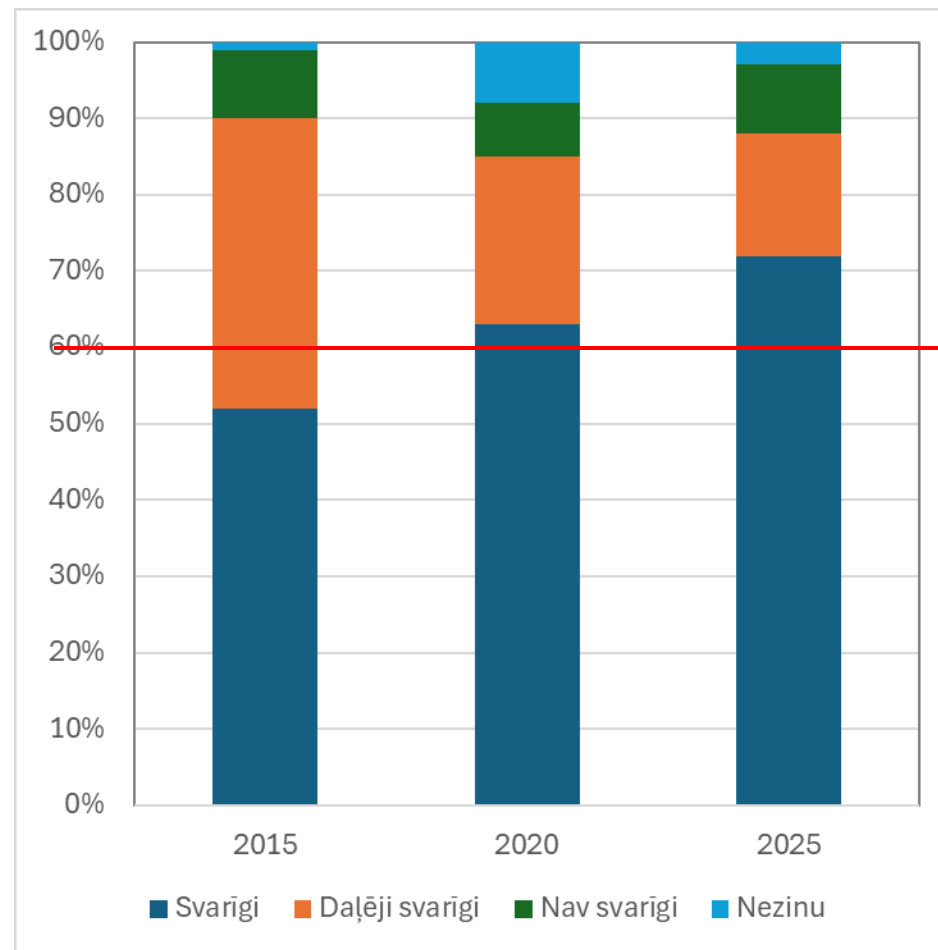
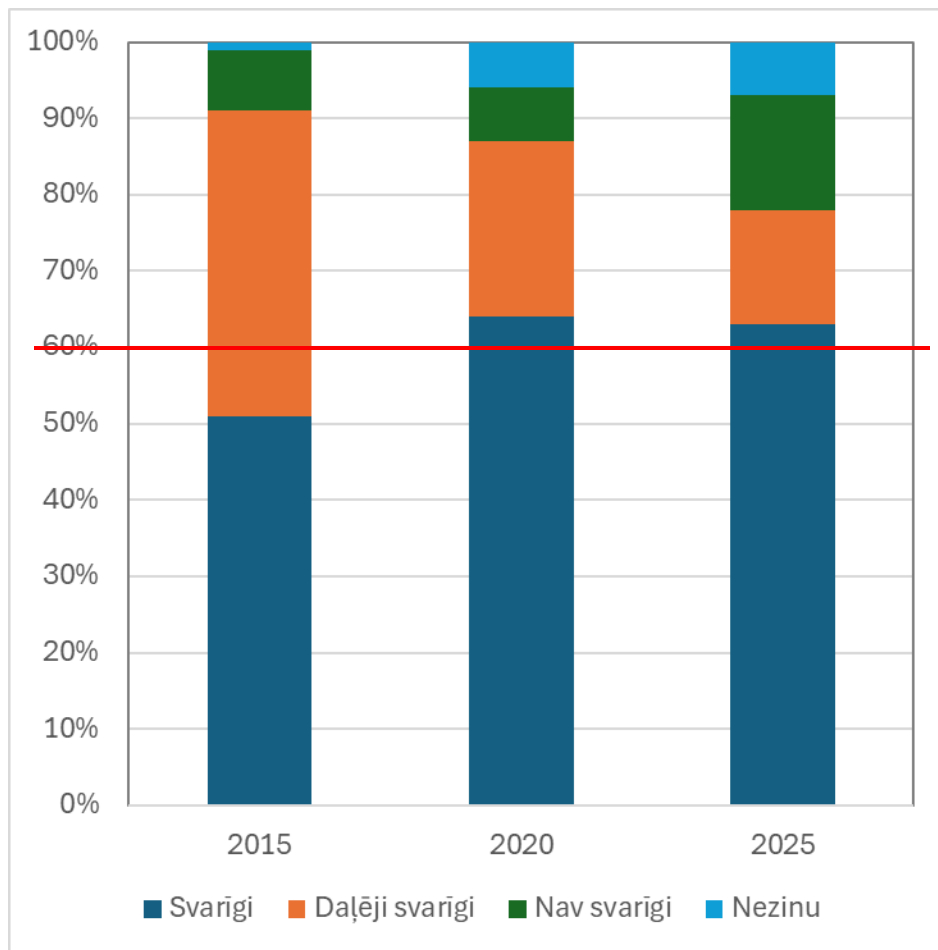

2020

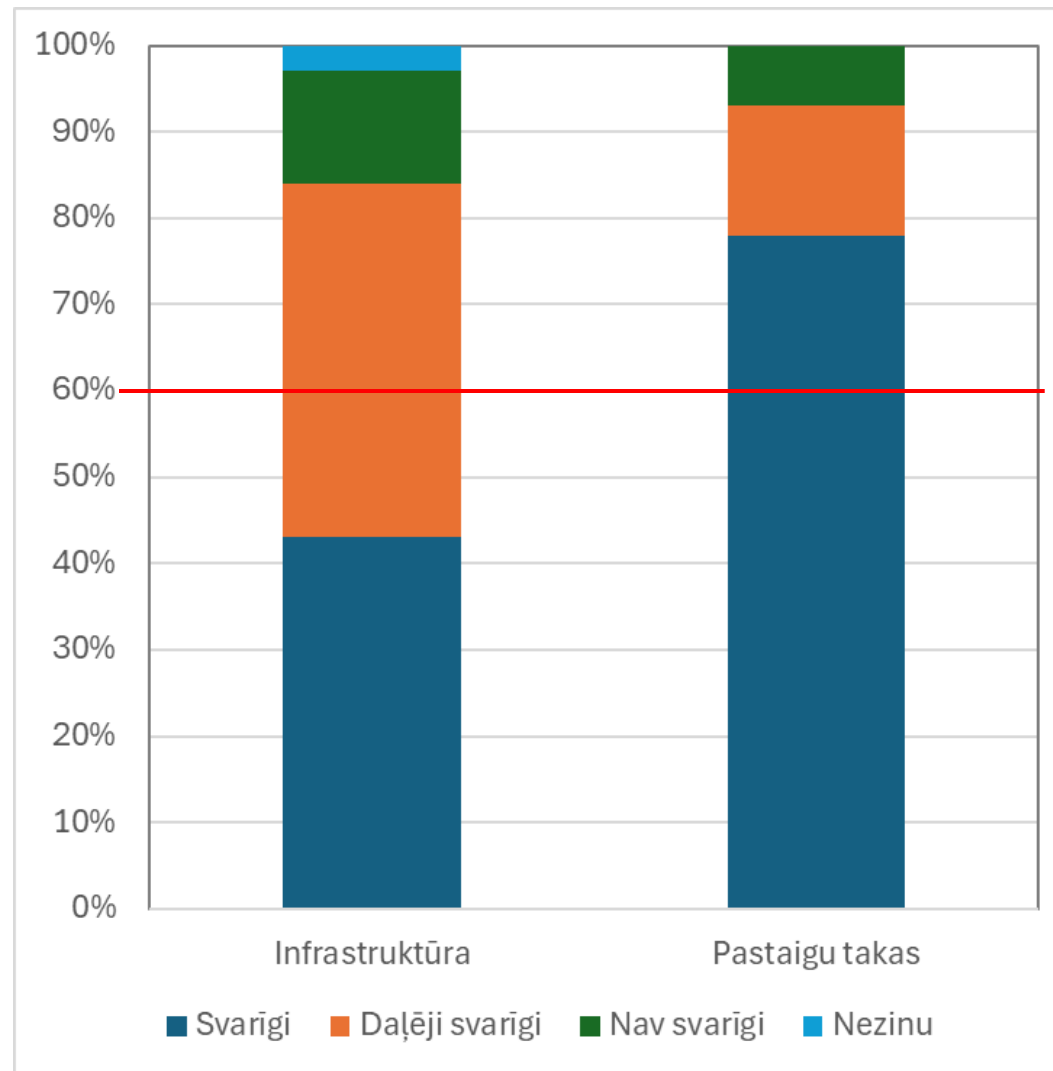

2025

EP vērtējums 2015., 2020. un 2025. g.

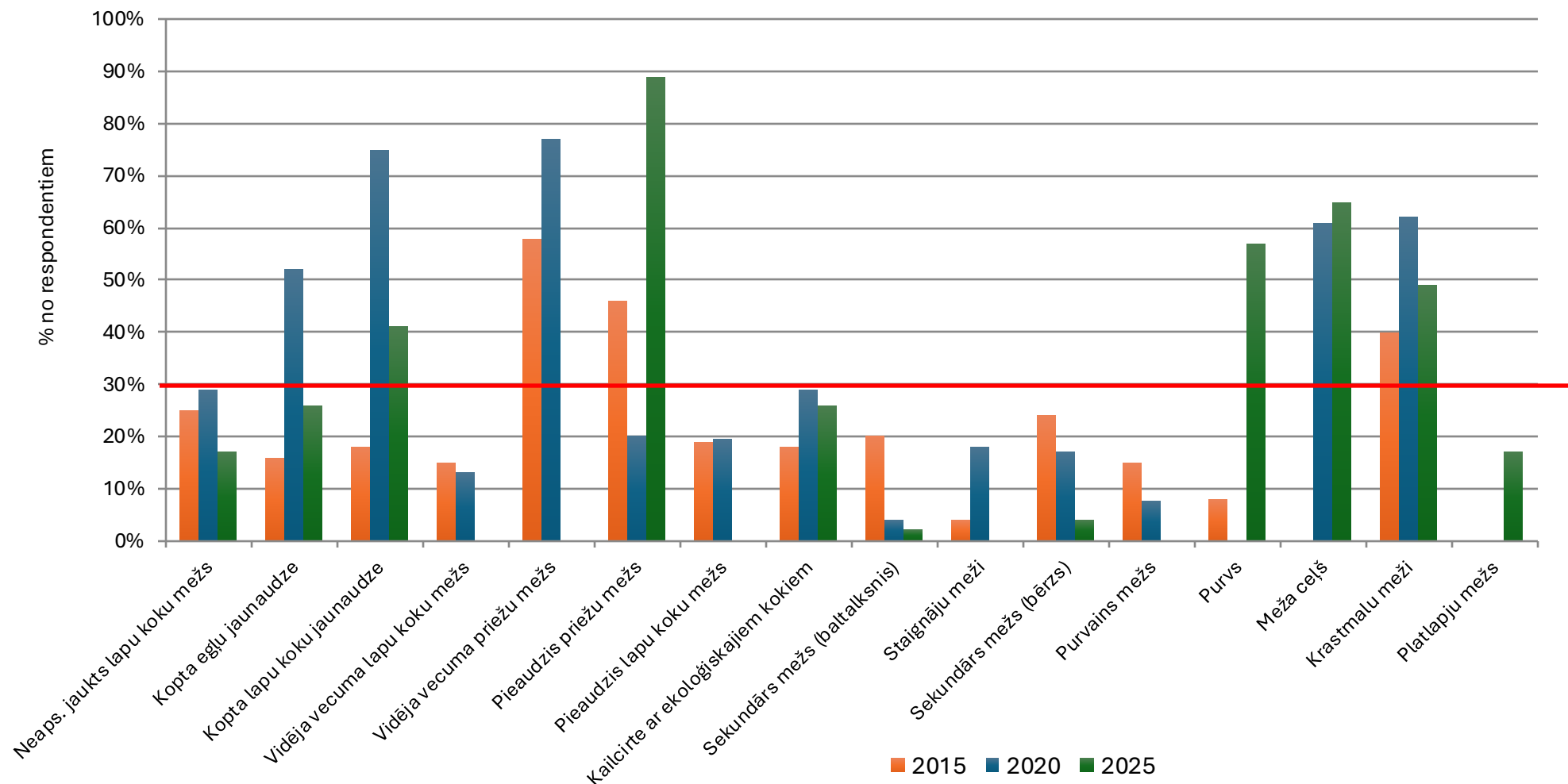

Sugu daudzveidība un dzīvotņu daudzveidība

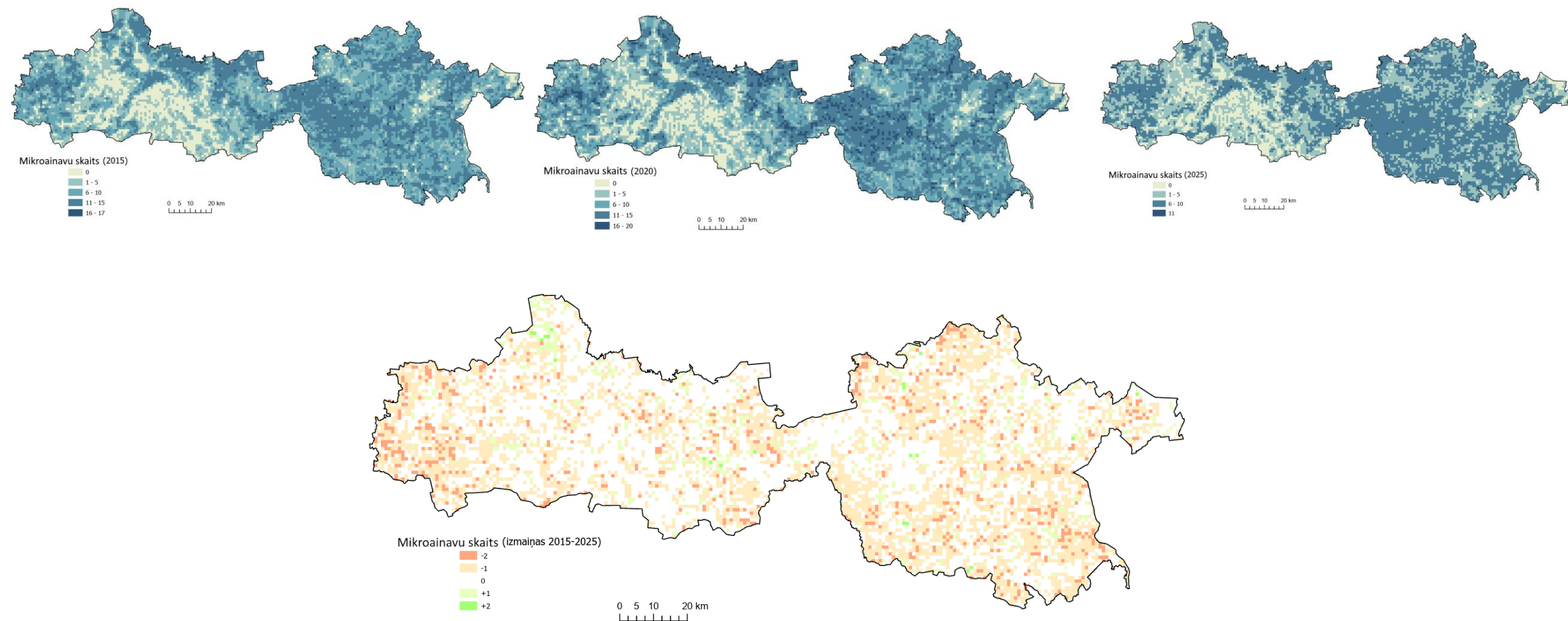

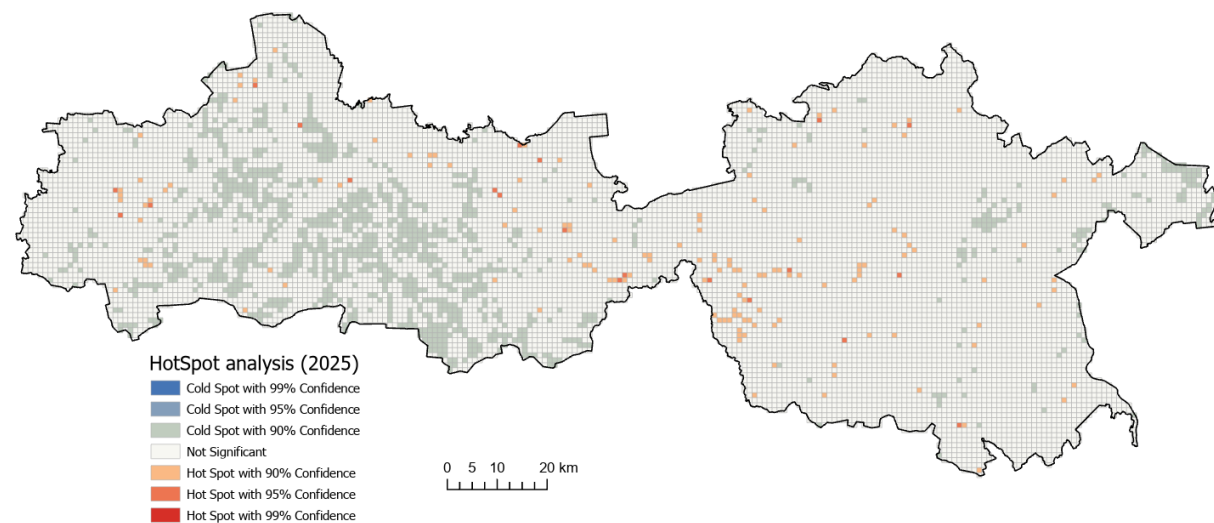
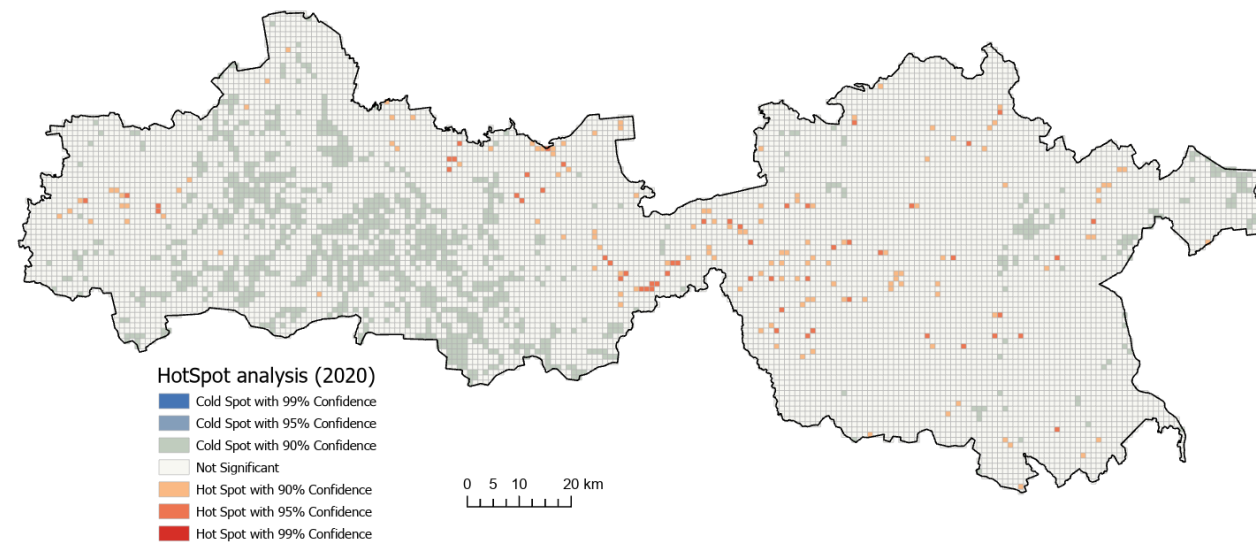
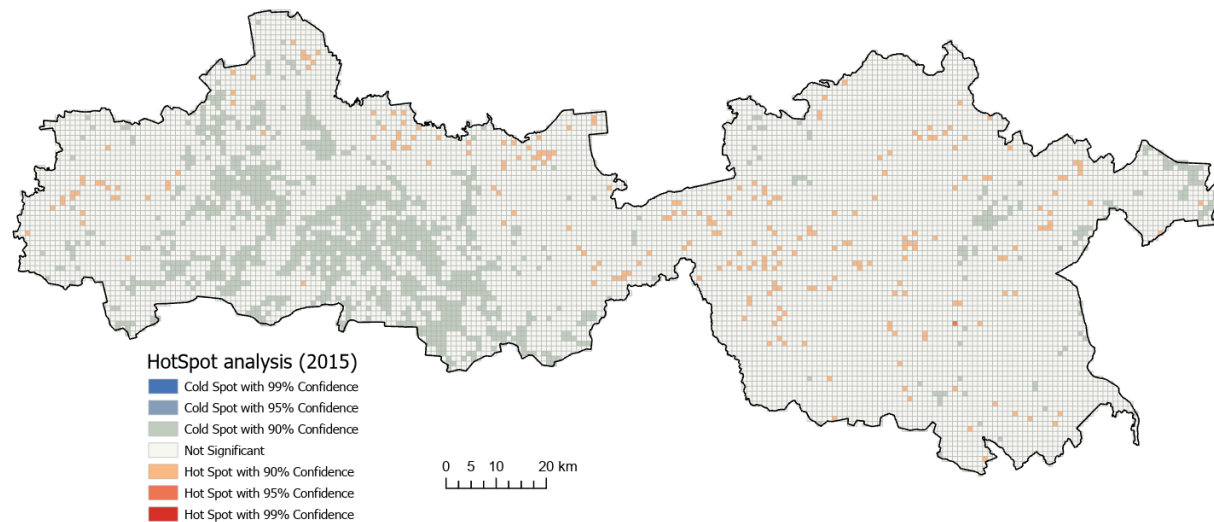
Infrastruktūra un pastaigu takas

Mikroainavu preferences

Mikroainavu skaits ZPR

zaļenieku tērveti
mežs/purvs ieleja
tīrelis
apkārtne gulbju
pūtēļ
svētes
kāpu
silas
ogres
kāpas
jalgavas
pastaiņu
engurē
muižas
silu
tuvumā
purva
cenas
pokaiņu
ozolnieku
nacionālais
meži
pauguraines
jalgava
taka
vilce
purvs
zaļās
apkaime
mežš
mežmuižas
baltās
Kemeru
Knp
jelgavā
takas
dabass

Pateicības

- Swedish institute project (SLU) (2015).
- Aktivitātes īstenotas 1.1.1.2. pasākuma "Pēcdoktorantūras pētniecības atbalsts" projekta "Ekoloģisko interešu līdzsvarošana pieaugošas dabas resursu izmantošanas kontekstā saimnieciskos mežos" (Nr.1.1.1.2/VIAA/2/18/294) ietvaros (projektu līdzfinansē Eiropas reģionālās attīstības fonds) (2020).
- ES LIFE Programmas projekts "Natura 2000 aizsargājamo teritoriju pārvaldības un apsaimniekošanas optimizācija" (LIFE19 IPE/LV/000010 LIFE-IP LatViaNature) (2025).

Paldies par uzmanību!